

Jan Hornát: Liberal Democracy and Chinese Political Culture: American Perspectives and Perceptions

(rigorózní diplomová práce, vedoucí PhDr. Jan Bečka, PhD., termín obhajoby ZS 2013/2014)

(oponentský posudek vypracoval Miloš Calda)

Charakteristika práce:

V Úvodu (4) autor formuluje svoji hypotézu: „The research hypothesis proposes that in the event of a democratic transition, China will not adopt a *liberal* democracy, but a variation of democracy that will include meritocratic and communitarian aspects, due to the strong role of Confucian ethics and morals in influencing Chinese political culture.“

Hlavní text práce tvoří tři větší kapitoly. V první se zabývá obecnou strategií USA ve světových záležitostech (Grand Strategy), jak se vyvíjí zejména od konce studené války. Jak autor správně uvádí, má ona strategie ovšem daleko starší kořeny, související mimo jiné s politikou „otevřených dveří“. Americké zahraniční politice šlo a jde o podporu resp. šíření demokracie. Pokud bude současný ekonomický a politický vývoj kontinentální Číny pokračovat, což autor zřejmě předpokládá, bude velice významné, zda bude (případná) budoucí čínská demokracie za demokratickou uznána i dalšími mocnostmi, zejména USA.

V podkapitole 1.3 Democratic Peace Theory se autor širěji zabývá tradičním názorem, že demokratické státy spolu neválčí. Bude-li Čína jednou demokratická, bude to znamenat, že se obě hlavní světové mocnosti, USA a Čína, nedostanou do válečného konfliktu?

Na str. 13 autor uvádí Tocquevillovu definici liberální demokracie. Mohl uvést i názor Johna Stuarta Milla, asi nejvýznačnějšího klasického autora píšícího na toto téma.

Ve druhé kapitole – dle mého názoru nejpřínosnější – se autor velice erudovaně vyrovnává s vlivem konfucianismu na čínskou politickou kulturu, nejen s důrazem na poslední dvě století, ale i s přesahem hluboko do minulosti.

Ve třetí kapitole se Jan Hornát zabývá možnostmi budoucího vývoje Číny a čínské demokracie a samozřejmě i možnými budoucími postoji USA k Číně. Autor rovněž podává zajímavé srovnání s vývojem v Čínské republice (na Tchaj-wanu), země spadající rovněž do konfuciánského civilizačního okruhu, v níž demokratizace – podle mého názoru úspěšně – již proběhla (na rozdíl od autora se domnívám, že tento proces začal již před koncem studené války).

Autor dochází k závěru, že případná budoucí čínská demokracie nebude v důsledku konfuciánské politické kultury liberální a že ji USA možná nebudou považovat za skutečnou demokracii.

Jazyk:

Anglicky psaná práce je z jazykového i stylistického hlediska prakticky bezchybná. Těch pár problémů (spojených např. s tzv. nepřímou otázkou v anglické mluvnici)

jsem vyznačil obyčejnou tužkou do textu práce, autor by z mých poznámek snad mohl těžit, kdyby se rozhodl práci vydat tiskem.

Poznámky a připomínky:

Autor na několika místech používá termín „autoritární“, i ve vztahu ke komunistickému režimu v Čínské lidové republice. Bylo by zajímavé tento termín významově odlišit od jinde běžně užívaného označení mj. komunistických režimů jako totalitárních. Bylo by to zajímavé téma k diskusi při obhajobě.

Hornátova argumentace je intelektuálně brilantní. Nicméně se poněkud přízemně táži, co konkrétně by se mělo stát, aby se Čínská lidová republika opravdu demokratizovala. Právo na vlastnictví půdy, které by bylo chráněno státem? Svoboda projevu? Svoboda přístupu k informacím? Svoboda shromažďování? Nebo dokonce svoboda zakládat organizace, neřkuli politické strany? Další téma k diskusi při obhajobě.

Hodnocení a závěr:

Předložená práce více než splňuje nároky na rigorózní práce. S tak skvělou rigorózní prací se vskutku každý rok nesetkávám! Autor osvědčil výborné analytické schopnosti, erudici, a rovněž i schopnost si materiál promyšleně utřídit a logicky s ním pracovat. Jeho práci považuji za výjimečně kvalitní a navrhuji hodnocení „**výborně**“. Velice autorovi doporučuji, aby práci vydal tiskem. Komisi dávám na uvážení, zda navrhnout pochvalu děkana za vynikající rigorózní práci.

.....
(doc. Miloš Calda)

V Praze, dne 12. října 2013.